

Obsah	5 až 15
Seznam zkratk a značek	16

Úvod 0	17 až 29
I.	17
A. Řeč a jazyk 0-0	17
B. Jednotlivé jazyky 0-1	17
C. Český jazyk 0-2 až 6	21
1. Národní jazyk 0-21	21
2. Nespisovný jazyk 0-22 až 26	21
3. Spisovný jazyk 0-3	23
4. Jazyk mluvený a psaný 0-4	24
5. Norma a kodifikace 0-5	25
6. Vztah k jazyku; jazyková kultura 0-6	26
II.	27
A. Mluva 0-71 až 0-77	27
B. Proces mluvení 0-78	28
C. Transformace 0-79	28
III.	29
Rozdělení „Nauky o českém jazyku“	
0-8	29
Slovo 1 až 8	30 až 255
Slovo a jeho druhy 1	30 až 38
A. Roztřídění slov 1-1 až 6	30
1. Slovo 1-1	30
2. Druhy slov 1-2	30
3. Kritéria třídění 1-3 až 5	31
4. Slova plnovýznamová a pomocná 1-6	32
B. Jednotlivé druhy slov 1-7	33
C. Frekvence slovních druhů 1-8	37
Význam slov 2	39 až 55
I. Obecné významové vrstvy 2-1 až 4	39
A. Substantiva 2-1	39
1. Konkrétní a abstraktní	39
2. Obecná a vlastní	39
B. Adjektiva 2-2	40
Jakostní a vztahová	40
C. Zájmena, číslovky	41
D. Slovesa 2-3	41
1. Plnovýznamová a pomocná	41

2. Vid	41
3. Způsob slovesného děje	43
4. Zvratná	44
E. Adverbia 2-4	45
II. Druhy významu 2-5 až 7	45
A. Význam 2-5	45
B. Obsah a rozsah 2-6	46
C. Mnohoznačnost 2-7	46
III. Stylistické hodnocení slov 2-8	47
A. Podle spisovnosti 2-81, 82,	47
1. Spisovná 2-81	47
2. Nespisovná 2-82	48
B. Podle frekvence 2-83	48
C. Podle dobového výskytu 2-84	49
D. Podle expresivity 2-85	49
Rozlišování jednotlivých jazykových vrstev 2-86	50
IV. Vzájemný vztah slov 2-9	50
1. Slova z téhož slovního základu (slovní čeleď)	50
2. Slova vytvořená stejným odvozovacím prostředkem (slovotvorný typ)	50
3. Slova téhož původu, rozštěpená hláskovým vývojem (dublety)	50
4. Významová pole	51
5. Souřadná slova	51
6. Souznačná slova	51
7. Slova opačného významu	53
8. Souzvučná slova	54
9. Podobná slova	54
10. Valence	54
11. Významový rozbor	55
Slovní zásoba a její změny 3-1 až 4	56 až 61
A. Slovní zásoba 3-1	56
1. Slovní zásoba	56
2. Základní slovní zásoba	56
3. Individuální slovní zásoba	56
4. Bohatství slovní zásoby	56
B. Slovníky 3-2	57
1. Podle druhu slovní zásoby	57
2. Podle speciálního účelu	58
3. Podle způsobu výkladu	59
4. Podle uspořádání	59
5. Podle rozsahu — Naše nejdůležitější slovníky 3-3	59
C. Změny v slovní zásobě 3-4	60
1. Proměnnost slovní zásoby	60
2. Příčiny změn	60

3. Zánik slov	60
4. Nová pojmenování	61
Změny významu 3-5	61 až 69
I. Změny v rovině skutečnosti	61
01. Nová věc se starým jménem	61
II. Změny v rovině lidské mysli	61
A. Změna znalostí (02) 3-502	61
B. Zužování (03) a rozšiřování (04) významu 3-503, 504	61 až 62
C. Přenášení podle souvislosti	62
05. Konkretizace abstrakt	62
06. Metonymie	62
07. Synekdocha	63
D. Přenášení podle podobnosti	63
08. Metafora	63
E. Změny v hodnocení	65
09. Zhoršování	65
10. Zlepšování	65
F. Oslabování, zesilování, protiklad	65
11. Eufemismus	65
12. Litotes	66
13. Dysfemismus	66
14. Hyperbola	66
15. Ironie	67
16. Kakofemismus	67
III. Změny v rovině jazykové	67
17. Vzájemný vliv ve skupinách	67
18. Vzájemný vliv ve spojeních	68
19. Vlivy cizích jazyků	68
Tvoření slov 4	70 až 118
Úvod 4-0,1	70
00. Přehled	70
01. Myšlenkový základ	71
02. Slovní základ	71
03. Významové skupiny	71
04. Přípony	72
05. Předpony	72
06. Skládání	73
07. Některé zvláštní způsoby tvoření slov	74
08. Změny jen významu nebo jen formy	75
09. Slovní základ a změny jeho podoby	75
10. Hláskové obměny	76
11. Produktivnost a neproduktivnost	76
12. Slovní čeleď	76
13. Slovotvorný rozbor	77

Tvoření substantiv 4-2, 3, 4	78 až 97
Příponami 4-2	78
I. Jména lidí (a bytostí antropomorfovaných) 4-21	78
A. Tvoření ze sloves (jména činitelská) 4-211	78
B. Tvoření ze substantiv 4-212, 213, 214	79
A* Jména podle zaměstnání 4-212	79
B* Jména podle původu a bydliště 4-213	80
C* Jména podle společenské příslušnosti 4-214	80
C. Tvoření z adjektiv (jména nositelů vlastnosti) 4-215	80
II. Jména zvířat 4-22	81
III. Jména prostředků (nomina instrumenti) 4-23	81
IV. Jména míst (nomina loci) 4-24	83
A. Jména míst vzniklých lidskou činností	83
B. Jména přirozených míst	84
C. Jména relativních místních pojmů	84
V. Jména jiných věcí 4-25	84
VI. Jména vlastností (abstrakta) 4-26	85
VII. Jména dějů (nomina actionis) 4-27	85
VIII. Jména výsledků děje (nomina acti) 4-28	88
IX. Obměny významu 4-29	88
IX. A. Jména přechýlená (moce) 4-292, 293, 294	88
IX. B. Jména mláďat a potomků 4-295	89
IX. C. Jména hromadná (kolektiva) 4-296	90
IX. D. Jména zdobnělá a zveličelá, lichotná a hanlivá (deminutiva, augmentativa, meliorativa, pejorativa) 4-297, 298, 299	90
A. Přehled významů 4-297	90
B. Jednotlivé přípony 4-298	91
C. Domácká substantiva (hypokoristika) 4-299	92
Předponami 4-3	92
I. Tvoření ze slov s předponami 4-31	92
II. Tvoření z předložkových pádů 4-32	92
III. Vlastní tvoření předponami 4-33 až 37	93
Skládáním (kompozicí) 4-38	94
Vlastní jména 4-4	95
A. Příjmení	95
B. Místní jména	96
Tvoření adjektiv 4-5	98 až 107
I. Ze substantiv 4-50 až 54	98
A. Příponami	98
1. Vztah 4-51, 52, 53	98
2. Podobnost 4-541, 542	101
3.4. Charakteristika vnějším a vnitřním znakem 4-543, 544	102
B. Předponami (z předložkových pádů) 4-545	102

C. Skládáním	4-546	102
II. Z adjektiv	4-55 až 57	103
A. Příponami	4-55, 56	103
B. Předponami	C. Skládáním 4-57	104
III. Ze sloves	4-58	105
A. Příponami		105
B. Předponami		107
C. Skládáním		107
IV. Z adverbí	4-59	107
Tvoření sloves	4-6, 7	108 až 115
I. Ze substantiv	4-61 až 66	108
II. Z adjektiv	4-67, 68, 69	109
III. Ze sloves	4-7	110
A. Příponami	4-71, 72, 73	111
B. Předponami	4-74 až 78	112
IV. Z adverbí a citoslovcí	4-79	115
Tvoření adverbí	4-8	115 až 118
I. Ze substantiv	4-81	115
II. Z adjektiv	4-82	115
III. Ze zájmen (zájmenná příslovce)	4-83	116
IV. Ze sloves	4-84	117
V. Z adverbí	4-85, 86, 87	117
Přejímání slov	5	119 až 138
I. Slova přejatá z jiných vrstev národního jazyka	5-1	119
II.—V. Slova přejatá z jiných jazyků		119 až 138
II. Třídění přejatých slov		120
A. Podle původu	5-2, 3	120
1. Slova mezinárodní (internacionalismy)		120
2. Slova ze sousedních jazyků		122
3. Slova ze slovanských jazyků		122
B. Podle rozšířenosti v češtině	5-41	123
C. Podle míry vžití a přizpůsobení	5-42 až 45	123
D. Slova hybridní, kalky, polokalky	5-46, 47, 48	125
III. Způsoby přejímání a šíření cizích slov	5-5	125
A. Proč se přejímají cizí slova	5-51, 52, 53	125
B. Jak se přejímají cizí slova	5-54, 55	126
C. Jak se šíří mezinárodní slova	5-56	128
D. Jak přejatá slova zanikají	5-57	128
E. Zvláštní případy při přejímání slov		129
1. Dvojí přejetí	5-58	129
2. Zpětné přejetí	5-59	130
IV. Změny přejatých slov	5-6 až 8	130

A. Hláskové	5-6	130
B. Slovo tvorné	5-7	134
C. Tvaroslovné	5-81, 82, 83	136
D. Významové	5-84, 85	136
V. Hodnocení přejatých slov	5-9	137
Tvarosloví	6	139 až 227
Substantiva	6-0 až 6-3	139 až 180
I. Kategorie	6-0	139
1. Pády		139
2. Číslo		140
3. Jmenný rod		141
4. Vzor		143
Schéma slovního rozboru	6-099	144
II. Vzory	6-1	144
01-05 Maskulina životná (masculina animata)		145
01 „pán“		145
02 „muž“		148
03 „předseda“		149
04 „soudce“		149
05 „hajný, průvodčí“		150
06-07 Maskulina neživotná (masculina inanimata)		150
06 „hrad“		150
07 „stroj“		154
08-12 Feminina		154
08 „žena“		154
09 „nůše“		157
10 „píseň“		158
11 „kost“		158
12 „hajná, průvodčí“		160
13-17 Neutra		160
13 „město“		160
14 „moře“		161
15 „kuře“		162
16 „stavení“		162
17 „vstupné, telecí“		163
18 Nepravidelná substantiva		163
III. Zvláštní skupiny	6-2, 3	166
A. Přejatá substantiva	6-20 až 24	166
1. Sklonná	6-21, 22, 23	166
2. Nesklonná	6-24	169
B. Osobní vlastní jména	6-25 až 29	170
1. Mužská	6-25, 26	170
2. Ženská	6-27, 28	171
3. Rodinných příslušníků	6-29	174

C. Zeměpisná jména	6-31 až 37	175
1. Domácí a počestěná	6-31, 32	175
2. Cizí	6-33 až 37	178
D. Jména společenských zařízení a jiných lidských výtvorů	6-38	180
Adjektiva	6-4	180 až 184
I. Kategorie	6-41, 42	180
II. Vzory		181
1. „mladý“	6-43	181
2. „jarní“	6-44	182
3. „šťasten“	6-45	182
4. „otcův, matčin“	6-46	183
5. Nesklonná	6-47	183
Zájmena (pronomina)	6-5	184 až 196
I. Kategorie	6-51	184
II. Druhy a skloňování	6-52 až 59	185
A. Osobní (personalia)	6-52, 53, 54	185
B. Přivlastňovací (possessiva)	6-55	187
C. Ukazovací a vymežovací (demonstrativa a limitativa)	6-56	189
D. Tázací (interrogativa)	6-57	191
E. Vztažná (relativa)	6-58	192
F. Neurčitá (indefinita)	6-59	194
Číslovky (numeralia)	6-6	196 až 203
I. Kategorie	6-61	196
II. Druhy, skloňování a užití		198
A. Určité číslovky	6-62 až 67	198
AA. Základní (cardinalia)	6-62	198
BB. Řadové (ordinalia)	6-63	200
CC. Druhové (specialia)	6-64	201
DD. Násobné (multiplicativa)	6-65	201
EE. Podílné (distributiva)	6-66	201
FF. Názvy číslic a zlomků; číselné složeniny	6-67	201
B. Neurčité číslovky	6-68	202
Slovesa (verba)	6-7, 8, 9	203 až 227
I. Tvary určité a neurčité (finitní a infinitní)	6-71	203
II. Tvary jednoduché a složené	6-72 až 99	205
A. Přehled tvarů	6-72	205
B. Tvoření jednoduchých tvarů	6-73 až 79	207
1. Kmeny	6-73	207
2. Třídy a vzory	6-74	207
3. Jednotlivé tvary	6-75 až 79	208

C. Jednotlivé časovací vzory	6-8	210
I. 1. „nese—nesl“		211
2. „peče—pekl“		211
3. „bere—bral“		212
4. „maže—mazal“		213
5. „tře—třel“		214
II. 1. „tiskne—tiskl“		214
2. „mine—minul“		215
3. „(za)čne—(za)čal“		215
III. 1. „kryje—kryl“		216
2. „kupuje—kupoval“		217
IV. 1. „prosí—prosil“		217
2. „trpí—trpí—trpěl“		220
3. „sází—sázejí—sázel“		220
V. „dělá—dělal“		221
VI. Nepravidelná slovesa		222
D. Tvoření tvarů složených	6-9	224
1. Vlastní složené tvary (s „býti“)	6-91 až 96	224
2. Tvary s částicemi „at, nechat“ atd.	6-97, 98	225
Frekvence slovesných kategorií, tvarů a vzorů	6-99	226
Vnější forma slov	7	228 až 251
Zvuková forma slov	7-0 až 7	228 až 243
Fonetika	7-0 až 3	228
I. Tvoření hlásek	7-0 až 2	228
A. Mluvidla	7-1	228
B. Článkování (artikulace)	7-2	229
1. Samohlásky (vokály)	7-21 až 24	229
2. Souhlásky (konsonanty)	7-25 až 27	230
Frekvence hlásek	7-28	233
II. Seskupování hlásek	7-3	233
Základní pojmy fonologické	7-4	234
Obměny hlásek (alternace)	7-5, 6	235
A. Samohláskové obměny	7-5	235
1. Kvantitativní	7-51	235
2. Kvalitativní	7-52 až 58	236
B. Souhláskové obměny	7-6	237
AA. Palatalizace	7-61	237
BB. Depalatalizace	7-62	238
CC. Změny v souhláskových skupinách	7-63	238
Změny hlásek v proudu řeči; ortoepie	7-7	238
A. Úvod	7-71	238

B. Samohlásky	7-72	239
C. Souhlásky	7-73	240
D. Ráz	7-74	243
Písemná forma slov	7-8, 9	243 až 249
I. Grafika	7-8	244
A. Písmo	7-81	244
B. Užití latinky pro jiné jazyky	7-82	244
C. Novočeská grafika	7-83	245
D. Transpozice, transliterace, transkripce	7-84	246
E. Abeceda a abecední řadění	7-85	246
F. Zkratky a značky	7-86	247
II. Pravopis	7-9	247
Ustálená spojení slov (víceslovné pojmenovací jednotky)	8	252 až 255
1. Sousloví (sdružená pojmenování)		252
2. Univerbizace		253
3. Multiverbizace		253
4. Rčení (úsloví)		254
5. Ustálená přirovnání		254
6. Pořekadla		254
7. Přísloví		254
8. Živá slova (okřídlená slova, citáty)		255
9. Kliše, frázovitost		255
Věta	9	256 až 317
Skladba (syntax)	9	256 až 317
Věta	9-0	256
I. Modálnost	9-1	256
A. Druhy vět podle postoje mluvčího	9-11, 12	256
B. Zápor (negace)	9-13 až 18	258
C. Jiné projevy modálnosti	9-19	259
II. Větné členy	9-2	259
A. Větnými členy nejsou	9-21, 22	259
B. Jedním větným členem jsou	9-23	259
C. Složený větný člen	9-24	260
D. Samostatné větné členy	9-25	260
E. Větnými členy mohou být	9-26, 27, 28	260
Souvětí	9-29	261
III. Skladební prostředky	9-3	262
A. Základní	9-31 až 33	262
1. Mluvnická shoda	9-31	262
2. Řízenost (rekce)	9-32	264
3. Spojovací výrazy	9-33	264
B. Jiné	9-34	264
1. Situace a kontext		264

2. Modulace	265
3. Pořádek slov	265
IV. Vztahy mezi větnými členy 9-4, 5, 6	265
A. Predikace (přisuzování) 9-40	265
1. Jednočlenné věty: neslovesné 9-41, slovesné 9-42	265
2. Dvojčlenná věta 9-43 až 49	266
AA. Dvojčlenná věta 9-43	267
BB. Podmět (subjekt)	267
CC. Přísudek, predikát: (I) Slovesný 9-44 až 47	267
(II) Slovesně jmenný 9-48. (III) Neslovesný 9-49	271
B. Determinace (určování) 9-5	273
1. Obecné výklady 9-51	273
2. Přívlastek, atribut 9-52, 53	275
AA. Definice 9-521	275
BB. Vyjádření 9-522 až 528	275
CC. „Jeden ze sousedů“ 9-531	277
DD. U vedlejší věty 9-532	277
EE. Typy 9-533	277
FF. Několik přívlastků u téhož substantiva 9-534	278
GG. Hromadění genitivů 9-535	278
HH. Epiteton 9-536	278
3. Předmět, objekt 9-54, 55	278
AA. Definice 9-541	278
BB. Vyjádření 9-542 až 548	278
CC. Řeč přímá, nepřímá, polopřímá 9-551 až 554	281
DD. Dodatky 9-555 až 557	282
4. Příslovečné určení, adverbiale 9-56 až 58	283
AA. Definice 9-56	283
BB. Druhy 9-57	283
CC. Dodatky 9-58	288
5. Doplněk, atribut verbální 9-59	288
AA. Definice 9-591	288
BB. U sloves neplnovýznamových 9-592, 593	288
CC. U sloves plnovýznamových 9-594 až 599	289
DD. Hromadění doplňků 9-5995	291
C. Přístavek (apozice) 9-61, 62	291
D. Přiřaďování (koordinace) 9-63 až 68	293
1. Definice 9-63	293
2. Druhy vztahu 9-64	293
3. Mezi kterými jednotkami 9-65	293
4. Vyjádření vztahu 9-66	293
5. Zvláštní případy 9-67	296
6. Dodatky 9-68	296
E. Vsuvka (parenteze) 9-69	297

V. Nepravidelnosti ve větné stavbě	9-71,72	298
1. Elipsa	9-71	298
2. Anakolut	9-72	298
3. Aposiopese		299
4. Zeugma		299
5. Atrakce		299
6. Kontaminace		299
VI. Dodatky		299
A. Sukcesivní vyjadřování	9-73	299
B. Zdůrazňování výrazu	9-74	300
C. Transformace	9-75	301
D. Stavba odstavce	9-76	303
E. Skladební rozbor	9-77	303
VII. Zvuková forma věty (modulace)	9-80 až 87	304
A. Síla hlasu a její změny	9-81	304
B. Výška hlasu a její změny	9-82	305
C. Silový a výškový ráz jednotlivých druhů větných	9-83	305
D. Přestávky (pauzy)	9-84	306
E. Tempo	9-85	306
F. Jiné prostředky	9-86	306
G. Prodlužování	9-87	306
VIII. Grafická forma věty	9-88, 89	306
A. Velké písmeno na začátku větných celků	9-88	306
B. Větná interpunkce	9-891 až 898	306
C. Označování oddílů	9-899	308
IX. Pořádek slov a vět (slovosled a větosled)	9-9	308
A. Pořádek slov	9-91, 92	308
B. Poloha přívlastku	9-93 až 95	311
C. Poloha jiných členů větných	9-96	313
D. Pořádek vět v souvětí	9-97, 98	314
Celková charakteristika češtiny		315 až 317
Věcný rejstřík		318 až 335